



Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2019/0696

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 24. juli 2019 fra Kemneren i X kommune på Stiftelsestilsynets vedtak av 7. juni 2019.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om å gjøre et erstatningsbeløp som tilhører A beslagsfritt.

Spørsmålet i klagesaken er om det er grunnlag for å gjøre det aktuelle beløpet beslagsfritt i medhold av dekningsloven § 3-9.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av blant annet dekningsloven..

Klagen er rettidig fremsatt og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Lederen Gudmund Knudsen og medlemmene Henning Sollid og Kamilla Silseth deltok ved behandling og avgjørelse av klagen i Stiftelsesklagenemnda.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

A søkte 30. august 2018 om beslagsfrihet etter dekningsloven § 3-9 i et erstatningsbeløp fra Norsk Pasientskadeerstatning. Erstatningsbeløpet var da ikke endelig fastsatt eller utbetalt.

Den 10. desember 2018 traff Norsk Pasientskadeerstatning vedtak om rett til erstatning på totalt 2 360 000 kroner. Vedtaket ble oversendt Stiftelsestilsynet sammen med annen dokumentasjon, blant annet liste over As kreditorer. Kopi av As søknad om beslagsfrihet ble sendt kreditorene 18. februar 2019.

I brev 8. februar 2019 fra As advokat presiserer han at det søkes om beslagsfrihet for 1 698 504 kroner av det totale erstatningsbeløpet. De øvrige midlene var utbetalt og brukt til nødvendige formål.

To av kreditorene, Kemneren i Y kommune og Kemneren i X kommune (klageren) innga merknader til søknaden om beslagsfrihet hhv. 28. mars 2019 og 27. mars 2019. Begge anførte at de hadde tatt utlegg i erstatningsbeløpet for uoppgjort skattegjeld hhv. 21. februar og 4. april 2018. A ble varslet om utleggsforretningen samme dag. Klagerens beslag var på 317 300 kroner og Kemneren i Y kommunes beslag var på 1 348 294 kroner. Det ble anført at søknaden om beslagsfrihet var sendt inn for sent, jf. dekningsloven § 3-9 andre ledd. Det ble også anført fra begge at det foreligger en rekke momenter som tilsier at A ikke burde tilkjennes beslagsfrihet.

Den 7. juni 2019 traff Stiftelsestilsynet vedtak om sperring av det aktuelle erstatningsbeløpet i medhold av dekningsloven § 3-9. Etter det opplyste mottok Kemneren i X kommune vedtaket 8. juli 2019 og påklaget det 24. juli 2019. På oppfordring fra Klagenemndssekretariatet avklarte Kemneren i X sine anførsler i e-post av 15. januar 2019. Ved e-post 5. februar 2020 fikk Stiftelsesklagenemnda oversendt utleggsforretningen og meldingen til A om denne.

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse bygger på de saksdokumentene som nemnda har mottatt innen behandlingen av klagen.

3 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 7. juni 2019 lyder:

«Omsøkt beløp tilkjent [A], fnr. [...], av Norsk Pasientskadeerstatning i vedtaket datert 10. desember 2018 på kroner 1 698 504, gjøres beslagsfri.»

Stiftelsestilsynet viser til at dekningsloven § 3-9 bestemmer at beløp som nevnt i dekningsloven § 2-7 andre ledd bokstavene d til h kan gjøres beslagsfrie. Dekningsloven § 2-7 andre ledd bokstav f omfatter blant annet erstatning eller oppreisning for skade på legeme eller helse. Stiftelsestilsynet skriver at dette er ytelser som typisk er bestemt til fremtidig underhold av skyldneren og hans husstand, og som ofte blir utbetalt som engangsbeløp.

Videre viser Stiftelsestilsynet til forarbeidene til dekningsloven, NOU 1972: 20 side 276, der det fremgår at ordningen med beslagsfrihet ikke bør begrenses til erstatning for fremtidig erverv, men omfatte erstatning i disse forhold generelt.

Til kemnernes anførsler om at søknaden om beslagsfrihet er kommet for sent, bemerker Stiftelsestilsynet:

«Til dette vil vi kort bemerke at dekningsloven § 3-9 første ledd bestemmer at en anmodning om beslagsfrihet kan fremsettes også etter at utbetaling har funnet sted. For å gi mening må bestemmelsene i andre ledd forstås slik at ingen kreditorer kan gjøre gjeldende beslag tatt i midlene dersom søker har fremsatt anmodning om beslagsfrihet innen en måned etter at utbetaling har skjedd, dersom anmodningen om beslagsfrihet innvilges.»

I denne saken kom søknaden inn til Stiftelsestilsynet 7. september 2018. Endelig vedtak om erstatning ble av Norsk Pasientskadeerstatning fattet 10. desember 2018, og etter det vi forstår er det omsøkte erstatningsbeløpet ennå ikke utbetalt. Ut fra dette kan søknaden om beslagsfrihet under ingen omstendighet være for sent fremsatt.»

Stiftelsestilsynet bemerker også at slik tilsynet forstår forarbeidene, er det først og fremst Stiftelsestilsynets oppgave å kontrollere at midlene som gjøres beslagsfrie skriver seg fra krav som omfattes av bestemmelsene i dekningsloven § 2-7 andre ledd bokstavene d til h, og at avslag bare kan skje i ekstraordinære tilfeller.

4 Klagers anførsler

Klager ber om at vedtaket omgjøres og klagen avvises.

Klagers anførsler kan oppsummeres slik:

Klager bestrider Stiftelsestilsynets forståelse av dekningsloven § 3-9 som innebærer at så lenge A ikke har fått erstatningsbeløpet utbetalt kan ikke hans søknad om beslagsfrihet være

fremsatt for sent. Dekningsloven § 3-9 andre ledd må forstås slik at beslag som er gjort tidligere enn en måned før skyldner sendte søknad om beslagsfrihet fortsatt beholder sin virkning og kan fullbyrdes. Det vises til informasjon om dette på Stiftelsestilsynets egne hjemmesider. As søknad om beslagsfrihet er framsatt over 6 måneder etter at Kemneren i X tok beslag. Søknaden skulle derfor blitt avvist.

Klager fastholder også sine anførsler fra tidligere, og disse er som følger:

Det er ikke årsakssammenheng mellom As opparbeidede skattegjeld og pasientskaden fra 2015. A har restskatt fra årene 1999, 2002, 2003, 2004 og 2007 til Kemneren i Y kommune og 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 og 2017 til Kemneren i X kommune. Familien A har utbetalinger som overstiger det som med rimelighet trengs til underhold, slik at familien har inntekter til å betjene fremtidige utgifter, som er det pasientskadeerstatningen er ment å dekke. A har vist til at det er behov for erstatningsbeløpet for å betale for ombygging av bolig, men dette er ikke relevant i forbindelse med vurderingen av beslagsfrihet fordi det ikke er en del av bakgrunnen for erstatningsvedtaket. A har ikke vist noen vilje til å gjøre opp sin gjeld og stadig opparbeidet seg ny skattegjeld, slik at det vil være støtende og svekke den alminnelige betalingsmoral dersom erstatningen blir gjort beslagsfri.

5 Klagemotpartens anførsler

Klagemotparten, A, sine anførsler kan oppsummeres slik:

Stiftelsestilsynet har praktisert loven i henhold til riktig forståelse. De ulike leddene i dekningsloven § 3-9 må ses i sammenheng. Fristen på en måned er satt med hensyn til at kreditorer som har fått utbetalt midler har innrettet seg med oppgjøret. I den aktuelle situasjonen har kreditorene på ingen måte innrettet seg på en betaling. Søknaden er rettidig.

6 Stiftelsestilsynets innstilling i klagesaken

Stiftelsestilsynet skriver i innstillingen at dekningsloven § 3-9 må leses slik at lovgiver ikke har tenkt muligheten av at et erstatningsbeløp som omfattes av dekningsloven § 2-7 andre ledd bokstav f, kan anses som «tilhørende» skyldneren før han har fått det utbetalt. Det vil stride mot lovgivers intensjon med dekningsloven § 3-9 dersom mottakers kreditorer kan ta beslag i slike beløp før mottakeren har fått midlene utbetalt.

Videre skriver Stiftelsestilsynet at det ikke foreligger noen frist for en søker til å fremme en anmodning etter dekningsloven § 3-9.

Til anførselen om at klagen er for sent fremsatt heter det i innstillingen:

«Stiftelsestilsynet skal likevel behandle søknaden ut fra vilkårene i dekningsloven § 3-9, men søker vil da kunne oppleve at beløpet det gis beslagsfrihet for, ikke er beskyttet mot utlegg eller konkurs der kreditor har sørget for beslag innen fristene i § 3-9. Selv om en kreditor har fått beslag tidligere enn en måned etter utbetaling til skyldneren, vil beløpet likevel være beskyttet mot de beslag som ikke er tatt tidligere enn en måned før anmodning om beslagsfrihet er fremsatt, jf. dekningsloven § 3-9 andre ledd siste punktum.»

Stiftelsestilsynet har ikke innhentet dokumentasjon på at klageren har tatt beslag i det aktuelle beløpet fordi Stiftelsestilsynet mener dette ikke er relevant i saken. Dersom klageren mener å ha fått et gyldig utlegg i forhold til bestemmelsene i dekningsloven § 3-9 og skyldneren bestrider dette, er det en tvist som må løses av domstolene.

7 Stiftelsesklagenemndas vurdering

A fikk tilkjent 2 360 000 kroner i erstatning fra Norsk Pasientskadeerstatning ved vedtak av 10. desember 2018. På vedtakstidspunktet var 547 496 kroner allerede utbetalt. Klageren har tatt beslag i erstatningsbeløpet 21. februar 2018 for 317 300 kroner for uoppgjort skattegjeld. A søkte om beslagsfrihet 30. august 2018. Stiftelsestilsynet traff vedtak om at et erstatningsbeløp på 1 698 504 kroner skulle sperres for beslag 7. juni 2019.

Klageren anfører at Stiftelsestilsynet ikke skulle ha sperret det aktuelle erstatningsbeløpet for beslag. For det første anfører klager at Stiftelsestilsynet bør benytte sin skjønnsfrihet, jf. ordlyden «kan», og at det er en rekke momenter som tilsier at det ikke burde gis beslagsfrihet. For det andre anfører klageren at Stiftelsestilsynet skulle ha avvist søknaden om beslagsfrihet fordi den er kommet inn senere enn en måned etter at klageren tok beslag i midlene.

Stiftelsesklagenemnda tar først stilling til om vilkårene for å gjøre beløpet beslagsfritt er oppfylt. Hvis det svares bekreftende på dette, må Stiftelsesklagenemnda ta stilling til om det var urimelig å gjøre beløpet beslagsfritt i henhold til «kan»-skjønnets som Stiftelsestilsynet skal foreta etter dekningsloven § 3-9 første ledd.

På bakgrunn av klagerens anførsler tar nemnda til sist opp betydningen av at Kemneren i X kommune tok utlegg i erstatningsbeløpet før A søkte om beslagsfrihet.

Dekningsloven § 3-9 inneholder reglene for sperring av erstatningsbeløp. Bestemmelsen lyder:

«Etter anmodning fra skyldneren kan Stiftelsestilsynet beslutte at beløp som nevnt i § 2-7 annet ledd bokstavene d til h skal være beslagsfrie også etter at de er utbetalt til skyldneren. Slik anmodning kan fremsettes også etter at utbetaling har funnet sted.

Etter anmodningen er fremsatt og inntil den er avgjort, kan beslag som er tatt i beløpet, ikke fullbyrdes. Beslag som er tatt i beløpet, taper sin virkning for så vidt som det blir gjort vedtak om beslagsfrihet. Reglene i dette ledd gjelder likevel ikke beslag som er tatt tidligere enn en måned før anmodning om beslagsfrihet er fremsatt.

Dersom det blir gjort vedtak om beslagsfrihet, kan Stiftelsestilsynet treffe nærmere bestemmelse om forvaltningen av midlene. Reglene i dette kapittel får tilsvarende anvendelse.

Vedtak om beslagsfrihet og bestemmelser om forvaltningen kan senere endres etter anmodning fra skyldneren eller etter Stiftelsestilsynets eget tiltak. Oppheves beslagsfriheten, kan frigivelse av pengene til skyldneren først skje en måned etter at underretning om opphevelse er gitt til de av skyldnerens fordringshavere som har meldt sine krav til Stiftelsestilsynet.»

Dekningsloven § 2-7 gjelder utlegg i lønnskrav m.v. Etter § 2-7 andre ledd bokstav f) gjelder reglene i første ledd tilsvarende for «erstatning eller oppreisning for skade på legeme eller helse eller for tap av forsørger».

Erstatningsbeløpet som er gjort beslagsfritt er vedtatt av Norsk Pasientskadeerstatning i henhold til reglene i pasientskadeloven. Erstatningen gjelder menerstatning, inntektstap, påførte og fremtidige utgifter og skatteulempe som følge av at en operasjon i 2015 ble gjennomført for sent på grunn av mangelfull oppfølging og forsinket henvisning fra et legekontor. Dette førte til en forverring av As plager i venstre arm.

Stiftelsesklagenemnda anser erstatningen som «erstatning [] for skade på legeme», slik at inngangsvilkåret for å gjøre erstatningsbeløpet beslagsfritt etter dekningsloven § 3-9 første ledd er oppfylt.

Stiftelsesklagenemnda vurderer så anførselen om at Stiftelsestilsynet skulle ha brukt sin skjønnsfrihet til å avslå søknaden, og at en rekke momenter etter klagerens syn tilsier at det ikke burde gis beslagsfrihet. Det nærmere innholdet i klagerens anførsler er gjengitt ovenfor i punkt 4. Klageren anfører først og fremst at As familie fra før har tilstrekkelig inntekt til å dekke familiens behov i fremtiden, slik at det ikke er grunnlag for å sperre erstatningsbeløpet for beslag.

Stiftelsesklagenemnda viser til følgende uttalelser fra side 276 i NOU 1997:20:

«Utvalget er enig i at det for visse fordringer som er bestemt til fremtidig underhold for skyldneren og hans husstand, er behov for beslagsfrihet i en viss utstrekning også etter utbetalingen. Ordningen etter 1954- og 1965-utkastene er at skyldneren selv kan sperre midlene. Utvalget finner dette noe betenkelig, og antar at spørsmålet av hensyn til kreditorene bør avgjøres av offentlig myndighet som kontrollerer at midlene skriver seg fra fordringer som nevnt. Det bør dessuten gis regler om rettsvern m. v. Utvalget antar i det hele at de nærmere regler her bør sees i sammenheng med de regler som gjelder for private beslagsforbud.

[...]

Særlig markert er forholdet ved utbetaling av erstatning for personskade eller for tap av forsørger hvor det i det enkelte tilfelle kan dreie seg om engangsbeløp av betydelig størrelse. I den utstrekning beløpet er erstatning for tap i fremtidig erverv, vil det klart være urimelig om kreditorene på utbetalingstidspunktet skulle kunne legge beslag på beløpet som skal tjene til fremtidig underhold. Det bør her være anledning for skyldneren til å få midlene belagt med beslagsforbud som nevnt i DU §§ 3-1 eller 3-2. Så lenge det dreier seg om penger, må rådigheten over midlene overføres til en tillitsmann, jfr. DU § 3-3.2, som kan ordne med periodiske utbetalinger til skyldneren, jfr. DU § 3-7. Hensynet til kreditorene synes her som hovedregel tilstrekkelig ivaretatt ved at reglene i DU §§ 2-5 og 2-10 kommer til anvendelse når det foretas utbetalinger til fri rådighet til skyldneren. Ordningen bør for øvrig ikke begrenses til erstatning for fremtidig erverv, men omfatte oppreisning og erstatning i disse forhold generelt» (vår understreking).

Av erstatningsbeløpet som er tilkjent A, er 1 305 000 kroner gitt for å dekke fremtidig inntektstap og 120 600 kroner er gitt for å dekke fremtidig tapt hjemmearbeidsevne. De øvrige postene er påført inntektstap, påførte utgifter, fremtidige utgifter og skatteulempe. Stiftelsestilsynet har ut fra den ovenfor siterte uttalelsen fra forarbeidene lagt til grunn at det bør gis beslagsfrihet for hele erstatningsbeløpet som ikke allerede er utbetalt, dvs. 1 698 504 kroner. Det er bare i spesielle tilfeller det er aktuelt å avslå søknad i denne typen saker. Et slikt tilfelle er ikke dette.

Stiftelsesklagenemnda er enig i Stiftelsestilsynets vurdering av at erstatningsbeløpet bør gjøres beslagsfritt.

Stiftelsesklagenemnda går så over til å vurdere betydningen av at klageren, Kemneren i X kommune, har tatt beslag i erstatningsbeløpet før A søkte om beslagsfrihet.

Klageren anfører at søknaden fra A skulle vært avvist av denne grunnen. Til det er å si at dekningsloven § 3-9 andre ledd ikke er en bestemmelse om vilkår for å treffe vedtak om beslagsfrihet, men en bestemmelse om hvilken virkning et vedtak om beslagsfrihet har for tidligere kreditorbeslag i midlene. Allerede av denne grunn kan anførselen ikke føre til at søknaden om beslagsfrihet blir avvist.

Hvilken virkning vedtaket om beslagsfrihet har for kemnerens utlegg i erstatningsbeløpet avhenger av en tolking av dekningsloven § 3-9 andre ledd. Det er spørsmål som det ikke hører under Stiftelsestilsynet eller Stiftelsesklagenemnda å ta standpunkt til, men som hører under tingretten ved en eventuell klage etter tvangsfullbyrdsloven § 7-26.

Stiftelsesklagenemnda har merket seg at Stiftelsestilsynet likevel har valgt å uttale seg om et vedtak om beslagsfrihet har virkning overfor eldre beslag og gitt uttrykk for at *«ingen kreditorer kan gjøre gjeldende beslag tatt i midlene dersom søker har fremsatt anmodning om beslagsfrihet innen en måned etter at utbetaling har skjedd, dersom anmodningen om beslagsfrihet innvilges»*. Stiftelsesklagenemnda vil for ordens skyld tilføye at den som nevnt ikke går nærmere inn på dette spørsmålet, og går således ikke god for Stiftelsestilsynets forståelse av dekningsloven § 3-9 andre ledd.

Klagen fører etter dette ikke fram.

8 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 6. juni 2019 opprettholdes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 14. februar 2020

Gudmund Knudsen
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk